

Вже традиційно 17 травня в нашій країні відзначають професійне свято фахівців з респіраторної медицини – Всесвітній День пульмонолога. Святкування Міжнародного Дня пульмонолога було започатковано у 1997 році. Разом із тим необхідно зазначити, що День пульмонолога не є насправді загально визнаним міжнародним святом. Зокрема, 17 травня в світі відзначають Міжнародний день боротьби із гомофобією та трансфобією (в цей день ВООЗ виключила гомосексуалізм із переліку психічних розладів), Міжнародний День Телекомунікаційного та Інформаційного товариства і навіть Міжнародний День нейрофіброматоза. Нарешті з історії медицини 17 травня відомо тим, що в цей день 1749 року народився видатний британський хірург Едвард Дженнер. Традиція святкування фахових медичних днів (у тому числі й Дня медичного працівника, який був затверджений у 1 жовтня 1980 року наказом президії верховної ради срср і відзначається у третю неділю червня), уходячи корінням у радянську медичну систему, ймовірно мала на меті замінити суспільне визнання та матеріальну компенсацію лікарям певним «моральним сурогатом». Натомість у цивілізованому світі виділяють День боротьби із астмою (3 травня), ХОЗЛ (21 листопада), туберкульозом (24 березня) та багато-багато інших, ідея яких полягає у привертанні уваги соціуму до існуючої медичної проблеми та консолідації зусиль для її подолання. Виникає слушне питання: чи варто в час тяжкого випробування нашої держави війною з росією відзначати будь-які професійні свята? І хоча однозначної відповіді немає, зрозуміло одне: респіраторна медицина у сучасних реаліях має найвищий пріоритет, а лікарі-пульмонологи, виконуючи свої професійні обов'язки по відношенню до пацієнтів із захворюваннями органів дихання, заслуговують глибокої шани і величезної подяки!

Забезпечуючи одну із фундаментальних функцій живого організму - дихання, повітропровідні шляхи та легені одні із перших зустрічаються із шкідливими впливами зовнішнього середовища та протистоять їм. Забруднення атмосферного повітря, несприятливі демографічні тенденції, збільшення тягара генетичних мутацій а також, як це не дивно, успіхи медицини, призводять до зростання смертності у світі від хронічних респіраторних захворювань. У свою чергу, це концентрує увагу вчених, організаторів системи охорони здоров'я, практикуючих лікарів та всіх небайдужих до проблем пульмонології. Не залишаються на узбіччі прогресу й пульмонологи України. Справжнім флагманом пульмонологічної галузі нашої держави поза сумнівами є Національний інститут фтизіатрії і пульмонології ім. Ф. Г. Яновського НАМН України. У мирні часи, під час пандемії COVID-19 і зараз в умовах війни с російською федерацією наш заклад із 100-річною історією, немов відчуваючи незриму підтримку своїх титанів-фундаторів, ні на хвилину не припиняє свою роботу. Основними напрямками активності Інституту сьогодні є наукова-організаційна, лікувальна та просвітня діяльність.

Справжнім викликом медицині стала пандемія коронавірусної хвороби COVID-19. Долучившись до надання медичної допомоги пацієнтам, провідні фахівці Інституту у дуже стислий час створили і опублікували власний протокол лікування пацієнтів із цим інфекційним захворюванням. У подальшому, узагальнивши власний досвід та дані світової науки, був створений консолідований погляд на проблему у цілому, який отримав своє втілення у передовій статті в Українському пульмонологічному журналі «Особливості ураження легень при COVID-19». Основні положення даного мультидисциплінарного консенсусу у подальшому неодноразово доповідались на різних вітчизняних і міжнародних конференціях та використовувались при плануванні й виконанні кількох науково-дослідних робіт.

Одним із складних питань, яке не перестають обговорювати різні фахівці в усьому світі, є інтерстиційні захворювання легень. Особливістю цієї проблеми є складність діагностики та обмежені можливості лікування. Наслідком є формування поширеного фіброзу легень, який досить швидко прогресує і призводить до тяжкої дихальної недостатності і, відповідно, інвалідації та смерті хворих. Сьогодні за підтримки лідерів фармацевтичної індустрії під егідою Інституту створена експертна група для розробки клінічних настанов із ідіопатичного та прогресуючого легеневого фіброзу. Також величезні зусилля сконцентровані на поглибленні знань щодо ідіопатичних інтерстиційних пневмоній, гіперсенситивного пневмоніту, рідких (альвеолярний протеїноз, гістіоцитоз Х та інші) та орфанних (лімфангіолейоміоматоз, ідіопатичний легенвий фіброз, муковісцидоз) захворювань легень. В Інституті також фактично утворено науково-практичний центр саркоїдозу, знаний не лише серед фахівців і пацієнтів нашої держави, а й за кордоном.

Не дивлячись на значний прогрес медицини у сфері хронічних бронхообструктивних захворювань легень, епідеміологічні показники таких нозологій, як астма та ХОЗЛ залишаються неприйнятними. Крім того, наявні методи фармакологічного контролю, профілактики загострень цих захворювань та фізичної реабілітації пацієнтів є далекими від ідеалу. Не обходячи своєю увагою й цю проблему, провідними вченими Інституту створені та регулярно оновлююся адаптовані клінічні настанови з астми та ХОЗЛ, де чітко викладені основні принципи діагностики даної патології та лікування пацієнтів.

Не можна не згадати і ще один напрямок науково-практичних інтересів співробітників Національного інституту фтизіатрії і пульмонології, а саме негоспітальні інфекції нижніх дихальних шляхів, основними представниками яких є негоспітальна пневмонія та інфекційне загострення ХОЗЛ. Серед напрацювань за цією темою є створення протоколу і участь і міжнародному епідеміологічному дослідженні SOAR, видання і періодичні оновлення клінічних рекомендацій із негоспітальною пневмонією, спільні науково-дослідні проекти, у

тому числі із військовими медиками, у галузі вірусно-бактеріальних пневмоній, регулярно проведення науково-практичних заходів та всіляка популяризація серед лікарів різних спеціальностей ключових знань із антибактеріальної хіміотерапії респіраторних інфекцій.

Чимало лікарів і наукових співробітників Інституту є діючими членами Європейського респіраторного товариства, беруть участь у міжнародних багатоцентрових клінічних дослідженнях, публікують оригінальні статті, огляди літератури та клінічні випадки у міжнародних і українських медичних журналах. У клінічних відділеннях Інституту спільно із фтизіатрами, торакальними хірургами, анестезіологами, бронхологами, фахівцями діагностичних і лабораторних підрозділів, пульмонологи Інституту виконують завдання найвищого рівню складності із діагностики та лікування нетривіальних клінічних випадків, дуже часто являючись острівцем останньої надії для багатьох пацієнтів.

Секрет всіх успіхів і досягнень Інституту полягає перш за все у його людях – співробітниках, чия жага до винаходів і знань, незупинний професійний поклик та глибока відповідальність перед пацієнтом і країною є невичерпним джерелом енергії.

Асоціація пульмонологів України та Національний Інститут фтизіатрії і пульмонології вітає всіх пульмонологів нашої країни із професійним святом і бажає всім миру, здоров'я, емоційної стійкості та постійного професійного росту. У єдності – сила, дорогі колеги, тримаймося! Перемога буде за Україною!